

D. P.:

Naš prvi december

Zopet praznujemo prvi december. To je naš državni, narodni in sokolski praznik. In letos še bolj sokolski kot preje. Za nas Sokole je in ostane 1. december program. Program dela, naporov in žrtev. Da, tudi žrtev. 1. december leta 1918. smo doživeli po stoletni borbi, po dolgem mučnem mraku, v katerem je naš narod pretrpel vrsto manjših in večjih Golgot. Za naš 1. december je bilo prelite mnogo, premnogo krvi. In če rečemo, da so v temelje naše Jugoslavije vzdane kosti herojev in mučnikov jugoslovenske narodne misli, potem ni to govorniška fraza, temveč zgodovinska resnica.

Vendar moramo danes ugotoviti, da je jugoslovenska misel doživela svoje največje zmagoslavje z ustvaritvijo Jugoslavije še predno je utegnila osvojiti srca vseh pripadnikov našega naroda. Navajamo samo za primer naše domače, slovenske razmere. Komaj štiri leta pred rojstvom Jugoslavije je bila naša najzavednejša mladina, ki se je zbirala v »Preporodu«, označena za fantastično in utopistično. Še med svetovno vojno so naši najsilnejši duhovi bili od lastnih ljudi označeni za velezdajalce ob odobravanju — večine slovenskega ljudstva. Neizpodbitno dejstvo je, da je šele majniška deklaracija in tej sledeča propagandna kampanja usmerila široke plasti slovenskega ljudstva v jugoslovansko smer, ki se je šele kasneje oprostilo habsburškega okvira.

Pričakovati je bilo, da bo jugoslovenska misel, ki naj bi našla v svobodni državi svojo najboljšo zaščitnico, pognala najgloblje korenine v vseh delih in vseh plasteh našega naroda. Toda zgodilo se je baš nasprotno. Jugoslovenska misel je zašla v krizo. Toda ne, misel je ostala tako jasna in prepričevalna kot takrat, ko so v njenem imenu šli tisočeri pojoč v smrt na bojnem polju, v ječah, na vislicah. Jugoslovenska misel pa je bila hudo kompromitirana; tako hudo, da so jo zapustili celo nekateri, ki so vanjo verovali in se za njo borili.

Naša država je imela in še ima polno nerešenih vprašanj. Mlada je še. Združila so se ozemlja, združili so se ljudje, ki so stoletja živeli ločeno v popolnoma različnih okoliščinah. Preko noči se vse to ne da urediti. So stvari, ki jih z ministrskim dekretom ni mogoče rešiti. Tako smo stali in še stojimo pred kopo političnih, upravnih, gospodarskih, kulturnih in socialnih vprašanj. Premnogo

teh vprašanj so reševali v imenu jugoslovenske misli. Rešitev pa ni bila vedno prava. Rodila je odpor tu ali tam. Ta odpor je vrgel tudi senco na našo nacionalno misel. Tako je naš državni problem, ki bi ga morali nazvati kakor koli drugače, dobil naziv »hrvaško vprašanje«. Zdelo se je in mnogim se zdi še danes, da pravo jugoslovenstvo onemogoča Hrvatsko, da Hrvatstvu nasprotuje. Za tem so bila povlečena v življenje še »slovensko vprašanje« in še druga.

Danes je »hrvaško vprašanje« rešeno. Prav je. Prava jugoslovenska misel hoče, da bodi vsak pripadnik našega naroda v Jugoslaviji zadovoljen in srečen. Ne moremo pa priznati osnove, na kateri se je to vprašanje rešilo. Ne priznavamo treh narodov, ker hočemo ostati zvesti oni misli, ki nas je skozi stoletne boje in goro trpljenja privedla v svobodno Jugoslavijo. Brez jugoslovenske misli narodnega edinstva bi mi nikdar ne dosegli zedinjenja. Zato ostanemo zvesti tej ideji. Dosledni smo. Prepričani smo, da bodo kmalu med nami tudi oni, ki jih je zavedlo urejevanje naše države v nasprotno miselnost o treh narodih. Nič več ne bo jugoslovenska misel kriva upravnih napak in političnih, gospodarskih, socialnih, namišljenih ali resničnih krivic. Osvobojena vsega tega balasta, bo jugoslovenska misel objela vse dele našega naroda, ki se v globini svojega srca le zaveda, da mu je zagotovljena bodočnost le v jugoslovenski skupnosti.

Ne zakrivamo si oči pred dejanskim stanjem. V nekaterih delih naše domovine so verniki jugoslovenske misli izpostavljeni najrazličnejšim neprijetnostim. Ponekod prenašajo naši bratje preganjanja in krivice, ki niso nič manjša od krivic, ki nam jih je prizadevala tuja, mačehovska Avstrija. V ognju se preizkuša zlato. Tudi jugoslovenska misel je bila že večkrat v ognju preizkušena. Vse dosedanje preizkušnje je prestala kot najčistejše zlato. Zato nas ni strah nove preizkušnje, ki jo mora v sedanjosti prestati naša misel.

Po svoji tradiciji hoče jugoslovensko sokolstvo tudi v bodoče ostati na braniku jugoslovenske narodne misli. Pripravljeno je, da priključi dolgi vrsti svojih padlih borcev nove žrtve, če so te potrebne za končno zmago naše ideje.

Praznujemo prvi december. Praznujemo ga, ker je naša vera v misel jugoslovenskega narodnega edinstva močna in trdna in tako silna, da je sposobna za žrtvovanje.

S. N.:

Mogočen plamen iz davnine šviga . . .

Jezik slovanskih narodov je bil nekoč isti. Sele v XI. stoletju so se pričeli razvijati posebni slovanski jeziki in to v glavnem pod tujim uplivom.

(Dr. Arnaudov.)

Razvoj edinstva naše nacionalne zavesti bi mogli razdeliti v dve veliki razdobji: prvo, ki je nesorazmerno daljše, sega približno od XII. do XIV. stoletja, pravzaprav do ilirskega preporeda in drugo, od ilirskega preporeda do naših dni. Edinstvo prvega razdobja je nedoločno in precej podzavestno, zasnovano na isti krvi in jeziku; v drugi dobi pa obsega ono narodni um in dušo, dokler postane po romantičnem navdušenju velika kulturna in politična stvarnost. (Dr. Miraš Kičović: Jugoslovenstvo v književnosti.)

Fra Andrija Kačić Miošić (1690—1760) je vse svoje življenje delal kot književnik in narodni prosvetitelj. Za jugoslovensko misel sta posebno važni njegovi deli: »Korabljica« in »Razgovor ugodni naroda Slovinskoga«, ki je odprl pot splošni narodni jugoslovenski književnosti in pomagal ustvarjati jugoslovensko misel.

Ni manjši del sveta, v katerem se govori slovenosrbski, nego je francoska ali nemška zemlja, ako izvzamemo malo razliko v izgovorjavi. (Dositej Obradović.)

Srbi ne bi hoteli oddvajati svoje usode od usode Ilirije, kjer se govori isti jezik, je ista vera in isti narod.

(Karadžorčevo sporočilo Napoleonu.)

Operto eno roko
na Galijo imam
to drugo pa Grekom
prijazno podam.

(Valentin Vodnik: »Ilirija oživljena«.)

... Evropa je podobna sedeči devojki..., ki drži v rokah na tri ogle izdelano liro, katero si naslanja na prsi... Ta lira Evrope je Ilirija... Odpete nesložne strune na tej liri so: Koroška, Goriška, Kranjska, Stajerska, Hrvatska, Slavonija, Dalmacija, Dubrovnik, Bosna, Crna gora, Hercegovina... kaj moremo tedaj, ko vsi vzdihujemo po slogi, bolj želeti, kakor da se na tej veliki liri Evrope vse strune zopet ujemajo in s slastjo prijetnih glasov proslavijo večno mladost sedeče devojke... Prenehajmo vsak na svoji struni brenkati, zložimo liro v eno soglasje, kajti ona je ena, čeprav so njene strune vsaka zase več ali manj od prvotnega naravnega glasu oddaljene... (Ljudevit Gaj v »Danici«.)

Mi Srbi smo rojeni hrvatski bratje.

(Pavle Stamatović Gaju.)

Srbija mora najprej dobro spoznati in razumeti svojo vlogo pri prebujanju slovanskih narodov... Na ta način se mora tudi Srbija smatrati za naravno pokroviteljico vseh Jugoslovenov v tujem robstvu. (Ilija Garašanin: Načertanije.)

Vsakemu njegovo najljubše. Tako naj tudi bo; to je prav in nujno: imenujmo se vsak s svojim rojstnim imenom. Kranjci naj bodo Kranjci, Hrvati Hrvati, a Srbi Srbi. Kadar pa je govor o vseh skupaj, se imenujmo kakor se prirodno imenujemo in imenovati moramo »rojeni enoplemski bratje jugoslovenski: Jugosloveni«.

(Teodor Pavlovič v »Srpskem listu«.)

Samo sloge duh edini
bode naša splošna dika,
angel miru med sinovi
ene majke in jezika.

(Pavao Štoos: Slavsko kolo.)

V jugoslovansko kraljestvo naj se združijo Srbija, Bolgarska, Hrvatska, Slavonija, Srem, Dalmacija in južna Ogrska.

(Ilirsko - panslavistični proglas 1848.)

Tesna zveza s Hrvati bo nepremagljiva trdnjava proti jugu.

(Proglas »Slovenije« 1848.)

Srbi in Hrvati so rojeni bratje, enokrvni otroci enega naroda, potem so njihovi narodni in državni interesi isti. (Jovan Subotić.)

Ožja združitev s častnimi brati na Hrvatskem, v Slavoniji in Dalmaciji — najvažnejša slovenska zahteva 1848.

Srbi in Hrvatje so en narod in pravi bratje od prastarih časov... in naša edina zasluga v tem naravnem bratstvu bo, ako odvržemo stari jarem neznanja in neumnosti ter uvedemo med enorodne brate prvotno edinstvo, ljubezen in slogo v vsej resnici in političnem smislu — ako bomo pri vsakem napadu drug drugega branili in podpirali. (Ban Jelačić srbskemu praviteljstvu.)

Vojna s Turki, osvoboditev vseh balkanskih Slovanov in ustanovitev velike jugoslovanske države pod vodstvom Srbije — glavni cilj kneza Mihajla.

Edinstvo južnih Slovanov, začeto ob postanku naroda, je ostalo vse veke svetovnih dogodkov neprenehoma živo v narodnem čustvu in se javlja proti drugim narodom v edinstvu jezika.

(Jugoslovenski politiki 1. XII. 1870 v Ljubljani.)

Imam čast vašo Svetlost pozdraviti in čestitati v imenu Slovencev, kot na severnem zapadu skrajnega dela jugoslovenstva.

(Josip Jurčić knezu Milanu.)

Edinstvo, sloga in ljubezen našega naroda mi je bila in mu bo edina in največja želja na tem svetu. Za to edinstvo, slogo in ljubezen sem vedno mislil in delal, tudi če so me mnogi zaradi tega

krivo sodili in obsodili. Za to edinstvo našega naroda sem pripravljen žrtvovati svoje življenje... Ena kri, ena duša in dvoje imen, ki pomenita eno in isto je pogosto v razdoru. Naloga vseučilišča je, da ti predsodki in prepiri prenehajo, da se bratje v eni duši in v enem svetem cilju združijo... (Josip Juraj Strossmayer.)

Srbska, bolgarska, hrvatska in slovenska omladina, zbrana na V. jugoslovanskem dijaškem kongresu, hoče osredotočiti svoje delovanje za kulturno edinstvo Jugoslovancev in pozivlja vse prosvetne institucije, književnike in umetnike jugoslovanskih narodov, da posvetijo vse svoje delovanje vzajemnosti in edinstvu južnih Slovanov. (Jugoslovanski dijaški kongres 1903.)

Ako je sojena južnim Slovanom lepša bodočnost, jim more ona vznikniti samo iz bratskega sporazuma Hrvatov in Srbov, ki so en narod z dvema imeni... Mi vidimo v slovanski in jugoslovanski skupnosti najkrepkejše jamstvo svojemu narodnemu bistvu.

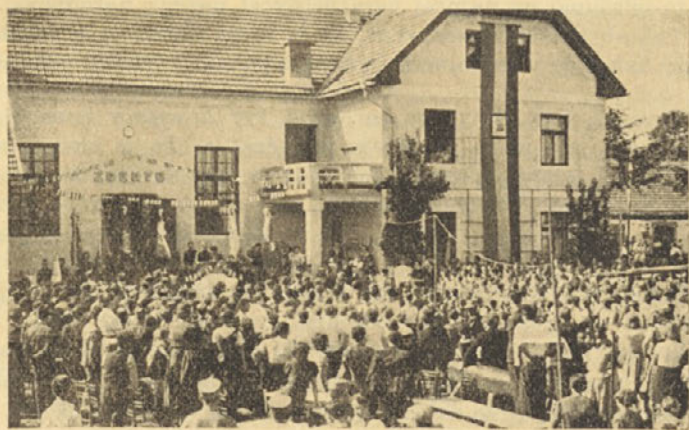
(Franjo Rački.)

Mi Jugoslovani započnemo marsikaj, a smo kakor železna peč, ki se hitro ogreje in hitro ohladi. Jugoslovani se nismo dovolj poznali med seboj, spoznavali smo Francoze, Italijane, Nemce in druge, a med seboj smo si bili tuji.

(Kralj Peter I.)

Ta najnaravnejša rešitev jugoslovanskega vprašanja se nam vsem zdi doslej še utopija in je morda res. Ovire so tako silne in mnogoštevilne, da se nam zde popolnoma nepremagljive. Utopije pa imajo že od nekdanj to čudno lastnost, da se po navadi uresničijo.

(Ivan Cankar: »Slovenci in Jugoslovenci.«)

Razvitje društvenega prapora v Braslovčah, 4. junija 1939

Hrvati in Srbi so en narod, to je nedvomna resnica. Ali ta narod ima dve zgodovini in v tem je zapopadena žalostna usoda in tragedija našega naroda. Jaz vidim možnost razvitka našega naroda in naše narodne svobode samo v tem, da Hrvatje, Srbi, Bolgari in Slovenci pridejo do spoznanja svojih skupnih narodnih koristi.

(Dr. Lorković 1907 v saboru.)

Tudi ta navidezni problem (nasprotstvo slovenske kulturne avtonomije in jugoslovenstva) se razreši v najlepše soglasje, če se stvar pogleda pri umetniški luči, katere ogenj je navdajal v tem vprašanju vse resnične, v narodovih globinah vkoreninjene duševne delavce ob Prešerna preko Levstika, Stritarja, Jurčiča, Zupančiča itd.: umetnik vidi naprej in sluti, da pride tudi v naši prihodnji razviti južnoslovanski kulturi čas, ko bomo Slovenci s Srbom govorili, kakor govori Dolenjec z Gorenjcem ali Stajercem...

(Dr. Ivan Prijatelj.)

Sklep srbske narodne skupščine 1915: Nadaljevati borbo za osvoboditev in zedinitev srbsko-hrvaško-slovenskega naroda.

Jugoslovanski narodi, katere pozna zgodovina pod imenom Srbov, Hrvatov in Slovencev so eden narod...

(Spomenica jugoslov. emigracije 1915.)

Hrvati, Srbi in Slovenci so en narod enega jezika, ki naseljuje pod raznimi nazivi številne province jugoistoka Avstro-Ogrske monarhije, kakor tudi kraljevini Srbijo in Crno goro. Njihovo skupno ime je — Jugoslovani. (Chicaška resolucija 1915.)

V tem zgodovinskem trenutku žrtve in vere v Pravo in Svobodo, proglašamo mi najprej nerazdeljivost našega narodnega edinstva srbsko-hrvatsko-slovenskega, ki se mora ustvariti v političnem pogledu, kakor je v moralnem že dovršeno. (Niška resolucija.)

Slovenec, Srb, Hrvat so en narod, ker govore v istem jeziku, ker jih družijo ista misel in vežejo ista čustva. To je skupni narod jugoslovanski, edini zakoniti gospodar svoje zemlje, široke naše skupne domovine, Velike Jugoslavije.

(Dr. Trumbić in drugi emigranti.)

Jugoslovanski odbor je 24. februarja 1916 brzojavil regentu Aleksandru pozdrav, kot predstavniku »jugoslovanske ideje, svete vsem Srbom, Hrvatom in Slovincem, ki smo jugoslovanski narod.«

Naši zavezniki nas bodo podpirali, da ustvarimo Srbijo veliko, da bo združila vse Srbe in Jugoslovane in da naredimo iz nje silno in močno Jugoslavijo, ki bo opravičila doslej prinesene žrtve in odgovarjala zahtevam nove dobe. (Regent Aleksander armadi.)

Jugosloveni tvorijo en edinstven narod, identičen po jeziku, po nespornih geografskih zakonih in po nacionalni zavesti.

(Proglas na britanski narod 1915.)

Az ne sm Blgarin, nito Srbin, az sm Jugoslavjanin.

(Aleksander Stambolyski.)

Pod imenom ilirstva znani kulturni pokret je hotel Slovence zediniti s Hrvati s pomočjo skupnega pismenega jezika. Da se to ni posrečilo, ne leži vzrok v preveliki jezikovni razliki, marveč v državnem dualizmu. Zato streme slovenski in hrvatski voditelji za združitvijo Jugoslovanov v politično celoto. Političnemu edinstvu bo sčasoma, brez nasilja in samo po sebi, sledilo tudi kulturno in jezikovno edinstvo.

(Dr. Janez Ev. Krek.)

Narod jugoslovanski, ki ga zgodovina pozna pod imenom: Srbi, Hrvati in Slovenci je en narod, ki ima vse pogoje, da postane samostojen v svoji narodni neodvisni državi.

(Spomenica Jugoslovanskega odbora.)

Naš narod, etično eden po krvi in jeziku, je gojil v svoji duši vročo željo za zedinjenje ki je zavzemalo vsa srca našega naroda.

(Hrvatski sabor 1917 cesarju Karlu.)

Zahtevamo zedinjenje vsega našega naroda na vsem njegovem teritoriju ne glede na katere koli pokrajinske in državne meje.

(Narodno vječe SHS.)

V vsej zgodovini celokupnega našega naroda ni važnejšega, večjega političnega dogodka od njegovega osvobojenja in zedinjenja — od dne 1. decembra 1918. leta.

(Dr. Ferdo Šišić.)

Na podlagi skupnega porekla smo vekove prebili v težkih zgodovinskih prilikah pod raznimi vplivi in razvijali smo, kakor smo pač mogli svoje skupne ali zasebne posebnosti, zavedajoč se vedno, da smo eno... Narodno zedinjenje ni delo ene generacije, ni posledica zgodovinskega slučaja. To je delo neprestanih naporov, stoletnih nacionalnih živih sil in rezultatov, moralnih in zgodovinskih pridobitev. Narodno edinstvo in državna celina ne morejo biti nikoli predmet nobenih pogajanj, oni morajo biti vedno iznad našega dnevnega življenja in iznad vseh posebnih interesov.

(Kralj Aleksander.)

Smo narod s tremi imeni, s tremi verami, s tremi zastavami, toda nismo troje, ker: niti ime, niti vera, niti zastava ni narod.

Narod je duša, ona je ena.

(Dr. Ante Trumbić 1919. leta.)

»Župni vestnik« je duhovna vez vsega članstva naše župe.

Hrvati, Srbi in Slovenci, to je zame sveto narodno Trojstvo. Kdor ne veruje vanj, ne veruje v življenje in obstanek svojega naroda. (Ivo Vojnović.)

Čim se narod v Jugoslaviji privadi, da ne dela razlik med pravoslavnimi in katoliki, tedaj bo nastala zlata doba jugoslovanske zgodovine. (Dr. Mihajlo Pupin.)

Vsakogar med Hrvati, ki mrzi Srbe, je treba suniti na stran, prav tako vsakogar med Srbi, ki mrzi Hrvate. (Stjepan Radić.)

V narodopisnem smislu smo v resnici en narod in to ne samo do Vardarja, marveč tudi do Črnega morja. Vsi smo Jugoslovani. Zato je potrebno, da se v slovanski sokolski organizaciji združijo vsi: i Srbi i Hrvati i Slovenci i Bolgari. Načelo je, da se v Sokola ne sme vnašati politika. No, to načelo mora veljati za eno in drugo stran. Mi moramo že danes v našem novem Jugoslovanskem sokolskem savezu očuvati četrto mesto svobodno za brate Bolgare.

(Dr. Vladko Maček na izredni glavni skupščini Hrvatskega sokolskega saveza 11. maja 1919. leta.)

Mogočen plamen iz davnine šviga,
vekove preletel je koprne
in plamen naš se druži z njim, se dviga,
in plamen naš pogumno dalje gre,
kot neprekinjena drži veriga
iz zarje v zarjo in od dne do dne ...

Ivo Farčnik:

Naše ujedinjenje

Ni sedem domovin, ne šest, ne pet
in tudi niso tri, je samo ena,
s krvjo in smrtjo našo posvečena.

Alojz Gradnik.

Po lanski proslavi dvajsetletnice zedinjenja Srbov, Hrvatov in Slovencev doživljamo ob 21. obletnici pod vtisom vojne v svetu pri nas dogodke, ki nas po eni strani navdajajo s skrbjo, po drugi pa nas silijo, da nastopimo v obrambo najsvetlejših naših idealov — jugoslovanske misli.

Za nas Sokole ni nastala jugoslovenska misel pred 21. leti, marveč mnogo preje, v časih, ko so njene nosilce smatrali za vele-izdajalce in ko so nešteti naši bratje zaradi nje morali v zapore in celo na moršče. Toda ideja je bila močnejša nego črnožolto nasilje bivše avstro-ogrške monarhije in je končno doživela 1918. leta svojo

zmago. Vsi poskusi sejanja mržnje med troimeni narod niso mogli zadušiti te ideje, čeprav so od agentov nahujskane množice večkrat izvršile zločin nad lastnim bratom. Te množice so večkrat padle v plen sistematično gojeni nemško - madžarski propagandi in so bile okužene z umetno gojeno neslogo in mržnjo med Hrvati, Srbi in Slovenci. Ta sistem je temeljil na zgodovinskih dejstvih, ki so sovržnikom pokazala slabo stran Slovanov, to je njihove nesloge, ki je že tolikokrat vodila k porazom slovanstva. Krvava borba in brezprimerno junaštvo najboljših jugoslovenskih sinov pod vodstvom dinastije Karađorđević, sta rodila Jugoslavijo in zdelo se je, da je jugoslovenska ideja dokončno zmagala. Toda tam, kjer so nehali javno, so pričeli naši sovražniki s podtalnim delom po starem vzorcu in sitemu, pa je njihovo delo rodilo po dvajsetih letih obilen sad. To se odraža v stolpcih gotovega dela zagrebškega tiska in v dogodkih, ki se zadnje mesece in tudi že prej vrste na teritoriju banovine Hrvatske. Po dvajsetih letih življenja v svobodni domovini doživljamo danes v teh resnih časih najvulgarnejše napade na nosilce jugoslovenske misli, doživljamo dejanja, ki se zdijo v Aleksandrovi Jugoslaviji nemogoča. Po smrti blagopokojnega kralja Zedinitelja, ki je domovino zedinil in skušal odstraniti še zadnje ovire za duševno zedinjenje, so šle na delo vse mračne in podtalne sile, da rušijo to, kar je bilo priborjeno s tolikimi žrtvami, da rušijo pravni in javni red v državi in da končno kompromitirajo tudi nedavno sklenjeni sporazum med srbskim in hrvatskim delom naroda. Stremijo za tem, da bi povzročili v teh časih nevarna cepljenja, ki, kakor nam kaže najnovejša zgodovina, vodijo k razsulu državne zajednice. To moramo na žalost ugotoviti ob tej pomembni obletnici zedinjenja Jugoslovenov.

Mi Sokoli nismo nikoli odstopali od naše smeri. Kot smo stali

Otvoritev Sokolskega doma v Št. Juriju ob Taboru, 2. julija 1939

med svetovno vojno oziroma zadnja leta vojne v središču narodnega gibanja za osvobojenje, tako stojimo tudi danes v sredini razburkanih valov in visoko vihtimo prapor jugoslovenske misli. Nismo se dali zavesti v politične struje in zato jasno vidimo pred nami in okoli nas nevarnost, ki jo je treba najenergičnejše zatreti. Napočil je čas, ko moramo nastopiti z živim delom, da ublažimo nevarno razpoloženje, ki ga je ustvarilo hujskanje frankovskih elementov in sličnih razdirajočih podtalnih gibanj. Dvigniti moramo vse tiste, ki so stali razsodni, na mogočen pohod jugoslovenske misli, ki mora prinesiti Jugoslaviji boljše in srečnejše dneve.

Za nas ne sme biti dovolj, da s pomočjo resolucij in člankov objavimo svoje stališče, temveč moramo že enkrat udariti temelje našemu bodočemu delu, ki nam ga nalaga sedanje stanje. Predvsem moramo strniti lastne vrste in vzgojiti vsakega našega pripadnika v sposobnega propovednika jugoslovenske misli. Verujemo sicer, da je ogromna večina naših bratov v svoji duši prepojena z jugoslovensko mislijo, toda velika večina ne zna svojega prepričanja izraziti v živih besedah in ga prenesti na naše sodržavljanke. Mnogo smo tudi grešili, ko smo zaupali naši svobodi v lastni državi ne verujoč, da bi se kdaj moglo zgoditi to, kar se dogaja danes. Nismo imeli pred očmi podtalnega dela naših sovražnikov, kakor niso imeli tega pred očmi naši vodilni politiki, ki so gledali le na svojo in svoje stranke korist, narod pa prepustili v plen neslogi, sovraštvu in sejanju razdora med posameznimi plemeni in celo med posameznimi pokrajinami in mesti. Popraviti to zlo je delo, ki bo zahtevalo ogromne napore. Mi se jih ne smemo plašiti, ampak moramo krepko stopiti na plan in pričeti delo kljub vsem zaprekam, ki se nam bodo stavljale na pot. Kakor so morali naši bratje pred tridesetimi leti skozi najhujši ogenj proti cilju, tako moramo tudi mi s požrtvovalnostjo v boj do popolne zmage jugoslovenske misli. Vsak izmed nas mora na delo, da se narodu odpro oči, da spozna sejavce nesloge in bratske mržnje, da spozna vse te škodljivce in jim obrne hrbet, sam pa pristopi k pravični ureditvi in skupnemu delu za blagor domovine in naroda. Vsak izmed nas mora znati do podrobnosti razčleniti in prikazati delo teh jugoslovenskih škodljivcev in mora biti poučen o njihovem kretanju. Vsak izmed nas pa mora biti tudi prepričan o pravilnosti jugoslovenske ideje in mora znati prepričati tudi svojo okolico o tem.

Ko obhajamo 21. obletnico narodnega zedinjenja, se spomnimo besed največjega ideologa jugoslovenske misli, blagopokojnega kralja Zedinitelja, ki jih je 12. januarja 1930 izgovoril delegaciji predsednikov občin: »Recite, gospodje, med potom in na domu vsem in vsakomur, da nas ne razdvajajo več nikake meje, niti nesoglasja iz preteklosti, kakor tudi ne Sava, Dunav in Drina, temveč nam spajajo interese in narodovo dušo v nerazdvojno celino — Jugoslavijo, ki je nihče in nikoli ne more razediniti.«

Vrnimo se, bratje, v to leto in prični delo tam, kjer je

nehal blagopokojni kralj Zedinitelj. Stopajmo po njegovih stopinjah in ne dajmo, da temni elementi rušijo najsvetejše, kar nam je ostavil vladar - velikan, pred čigar politiko in državljanskimi sposobnostmi so se odkrivale glave najvišjih svetovnih politikov. Bratje! Z besedami pokojnega vladarja: »Jugoslavija, ki je nihče in nikoli ne more razediniti!« stopimo v 22. leto obstanka države in obenem v borbo po smernicah najmočnejšega nositelja jugoslovenske misli!

S. M.:

Kako pa žene?

Ali so stale brezbrizno ob strani, ko se je gradila naša velika svobodna Jugoslavija? So prepuščale vse žrtve za njeno osvoboditev le svojim moškimi tovarišem? Kaj res srca jugoslovanskih žen niso nikdar občutila ognja domovinske ljubezni?

O pač! V zgodovini živijo še vedno in narod je v svojih pesmih postavil trajen spomin onim, ki so nam in ki bodo našim zanamcem še dolgo najsvetlejši zgled.

Mati Jugovičev je simbol takšne žene - junaka. Kdo nam je dal in vzgojil narodne heroje — če ne jugoslovanska žena. V pomanjkanju in bolečini je rodila svoje Sokoliče, v odpovedi in samozatajevanju jih je vzgajala, da jih je brez tožbe in jadikovanja pošiljala kot smeje Sokole nad sovraga domovine. Le junaška mati je lahko vzredila rod, ki stoletja ni klonil premoči sosedov in ki je izšel iz boja končno kot zmagovalec.

Kaj je kratka doba 20 let svobodnega življenja v primeri z dolgo dobo suženjstva? Kaj so tegobe današnjega časa v primeri s trpljenjem v preteklosti?

V dobi, ki nam nudi vse ugodnosti civilizacije, skoraj ne moremo več zadostno ceniti dela naših jugoslovanskih sester, ne prav doumeti njih težkih žrtev, ko so morale zapuščati s svojimi številnimi družinami od sovražnikov pustošene domove, ko so morale zase in za svoj rod pogrešati trdo skorjo črnega kruha. Le slovanska odpornost in ljubezen do lastne grude jim je dajala moč vztrajati do konca. Le slovanska samozavest in upanje v boljšo bodočnost je narekovala majki Jugovičev ob vesti o smrti njenih devetih sinov tolažilne besede obupanim snaham:

»Ak' i jesu odletjeli ždrali,
ostali su ptići ždralovići;
Hranit ćemo ptiće ždraloviće,
naše pleme poginuti ne će,
naši dvori ostat pusti ne će.

In res je tako. Naši domovi še niso pusti in osamljeni. Naš rod si vedno znova teše zibelke, kamor polagajo jugoslovenske

matere svojo mladino. Iz dneva v dan, iz leta v leto polagajo v zibelke nova življenja, ki jih vzgajajo z vso materinsko nežnostjo in ljubeznijo in jih čuvajo kot največji narodni zaklad.

Da bi se zavedle cene tega narodnega zaklada vse, prav vse matere! V njihovih rokah je naša bodočnost. Zato naj nam vzgajajo ne le zdrave, temveč tudi srčne Sokoliče. Tudi zanje pride nekoč čas, morda ta ni več daleč, ko bodo morali vzleteti iz svojih varnih gnezd v življenjski boj. Oni bodo odločali o življenju in smrti našega naroda.

In če jim bo pri tem lebdela pred očmi slika junaške in požrtvovalne matere, bodo vztrajali naj pride, kar pride.

Kje so tisti, ki si upajo odrekati ženam soodločanje v naši narodni zgodovini? Kje so tisti, ki se ob mislih na žrtve Suhega bajerja, Judenburga, Bazovice ne spomnijo istočasno tudi na njih matere? Ako mislite kdaj na matere, ki so jim sinovi padli na Kajmakčalanu, Ceru, Doberdobu, priznavate tudi tem jugoslovenskim ženam — materam njih delež pri graditvi naše Jugoslavije.

D. M.:

Štirje jesenski dnevi

V mrkem jesenskem večeru leta 1908. je čakala skupina mladih jugoslovenskih nacionalistov na splitski obali. Zbrali so se dijaki, delavci in težaki na pomolu, da počakajo ladjo, s katero je potoval srbski prestolonaslednik iz Kotora na Sušak. Avstrijo je bilo strah mladega srbskega princa, strah jo je bilo velike ideje, ki je plamtela v srcih jugoslovenske mladine. Zato je Avstrija postavila med čakajočo mladino in med njenega bodočega kralja gost kordon žandarmerije. Ali ko je pristala ladja ob pomolu, je iz mladih grl zaoril v gluho noč iskren in drzen klic »Živio Aleksander Karadorđević!« Avstrijsko orožništvo je reagiralo na ta klic in z bajoneti razgnalo na pomolu zbrano mladino. Ali odločni omladinci se niso oplašili. Zbrali so se ponovno na sustjepanskem pokopališču, ki kot polotok objema od severozapadne strani splitsko luko. Tu so dalmatinski jugoslovenski nacionalisti čakali na dežju, da odpluje iz luke ladja s princem Aleksandrom. In ko se je pojavil parnik pred sustjepanskim polotokom, so zagoreli bengalični ognji, v zrak so švignile rakete in nočno tišino je prelomil presrečni klic »Živio bodoči jugoslovenski kralj!«

* * *

V jeseni leta 1925. je bilo. Takrat je naš pokojni vladar potoval ob jadranski obali. Vso dolgo pot, od Kotora do Splita so bile obale polne ljudstva, ki je pozdravljalo svojega kralja. vzdolž celega Primorja je oril klic »Živio naš jugoslovenski kralj!« In tedaj, zopet v jesenskem večeru, se je ves Split zbral v pristanu, kjer je

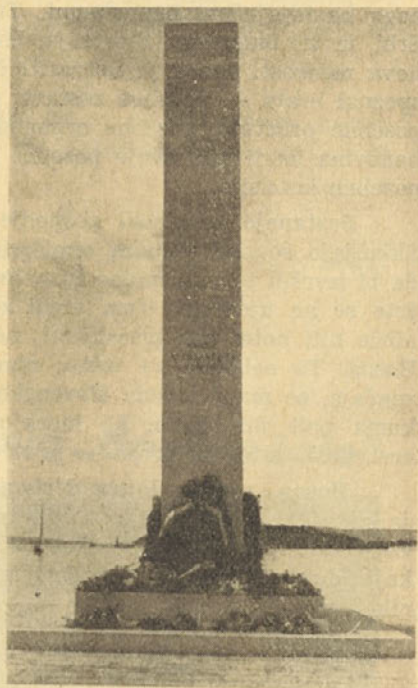

bila ob pomolu zasidrana mogočna ladja »Karadorde«. Na poveljniškem mostu parnika je stal kralj Aleksander in odzdravljaj navdušeni množici, ki je stala oči v oči pred svojim narodnim kraljem, neovirana od kordona avstrijske žandarmerije, ki je ni več. Tedaj je kralj spregovoril navdušenim Splitsanom:

»Kakor doslej, tako bodite tudi odslej verni čuvarji našega Jadrana; za Vami stoji vsa zedinjena domovina!«

* * *

14. oktober 1934. Peti dan po marsejski tragediji. Ob jadranski obali so klečali naši zagoreli Primorci; v rokah so držali prižgane sveče; skozi solze so jim žalostne oči zrle na katafalk na »Dubrovniku«. Ko je posijalo solnce na splitski pomol, so zadoneli vsi splitski zvonovi in topovi so zagrmeli v pozdrav mrtvem kralju Jugoslavije. Nepregledna množica je stopala mimo črnega, visokega odra na pomolu, na katerem je ležala krsta s truplom Onega, ki je padel za veličino Jugoslavije. Vsi so stopali tiho, solznih oči, z iskreno žalostjo v srcu. Tisoči in tisoči so prišli, da poslednjič pozdravijo svojega kralja. Nihče jih ni zval, nihče k temu silil. Od vsepovsod, od blizu in daleč jih je gnala le njihova ljubezen do kralja in do one velike jugoslovanske misli, ki je približala najvišje narodne mase narodnemu kralju.

Spominski svetilnik na pomolu v Splitu, kjer je ležal mrtvi Viteški kralj Aleksander I.
Zedinitelj

* * *

Jesenski dan. 9. oktober 1939. Peto leto po marsejski tragediji. Lani, predlanskim, vsa leta od onega dne, ko je ležalo Njegovo truplo na splitskem pomolu, so se zgrnile na ta dan množice ljudstva okoli spominskega svetilnika, da počastijo Njegov spomin. Letos naj bi bilo drugače. Prepovedana so zborovanja, prepovedane povorke, prepovedane manifestacije. Ne vsem, le nekaterim.

Ali vendar: pomol je poln ljudstva. Prihaja, postaja v molku pred svetilnikom, polaga cvetje in vence. Govori so prepovedani. Nekdo vstane med množico in govori. Spregovorilo je srce — srcem.

Spregovorila je duša naroda. Onega naroda, ki je govoril leta 1908. kljub avstrijski žandarmeriji. Kako bi mogla ta duša zdaj molčati?

K. V.:

Smola

Država se preureja. Pokrajinarji imajo svoje veliko veselje z novo nastajajočimi banovinami. Trije narodi: Slovenci, Hrvati in Srbi, in tri banovine: Slovenija, Hrvatska in Srbija, to je vsa njihova modrost. Treba je ustvariti čim večje razlike, da bi brat ne spoznal brata — posebne zastave, posebne grbe, posebne uniforme, posebno prosveto, posebne organizacije itd. — Seveda mora vsaka banovina imeti tudi svoje posebne meje. Za razmejitev je pa treba posebno komisijo.

Sestanejo se visoki gospodje, oboroženi z rdečimi svinčniki. Sklanjajo se nad velikim zemljevidom države ter rišejo in rišejo, da bi izvršili to mukepolno in nehvaležno delo. Pa glej jo smolo — črte se ne ujemajo! Tam sredi zemljevida nastaja nekaj, kar ni nihče niti hotel niti pričakoval, nekaj novega: četrta banovina — Bosna. Ta nebodisi ga treba, nima niti srbskega, niti hrvatskega značaja, še manj seveda slovenskega. Lasje se ježijo gospodom in kurja polt jih obliva, ko morajo spoznati, da ima ta nesodobni nestvor — strah in groza — pravi jugoslovanski značaj.

Bosna, zemlja Petra Mrkonjića in Gavrila Principa, se ne da zatajiti. Bosna je jugoslovanska, enako jugoslovanska, kakor vse ostale naše pokrajine. Gospodje od komisije, škoda za vaš trud, kajti duše naroda — naroda jugoslovanskega — ne boste mogli nikoli razmejiti.

M. M.:

Svi će Sokolovi — život dati . . .

V Črmošnjicah, kjer je bilo v telovadnici — posebno še ob vadbenih urah br. članov — vedno zelo živahno, je vladal letos dolgo mir. Vse tiho je bilo ob večernih urah. Le deca se umno krepil ter strumno koraka prepevajoč: »Svi će Sokolovi, za te život dati . . .«

Kako to?

Br. načelnik, prosvetar, polovica uprave in polovica najvestnejših in najborbenejših Sokolov nosi puško. Eni so v Srbiji, drugi v Škofji Loki, po vsej domovini so se raztresli, služijo svojemu starešini, svojemu kralju kot vojaki.

*

Že ostareli starešina br. Zmago je sklical sejo uprave, okrnjene uprave. (Toda nove moči, sestre, so izpolnile vrzeli.) Dolgo so se dogovarjali in končno sklenili: »Ko so mladi borci zaposleni v službi domovine drugje, pa hočemo dokazati tudi mi, da smo še za »drugo rabo, kot da bi varovali le dom in babo«.

*

Nedeljsko jutro. Zbor na letnem telovadišču. Vsi so prišli, starejši člani, naraščaj in deca. Br. starešina poveljuje: »Napred — marš!« In gromko se čuje korak, gromko odmeva pesem »Svi će Sokolovi — za te život dati!«

*

Večer. Končana je vadba članic. Ne — ni še končana. Sestra načelnica je prinesla s seboj ovoje, pa razkazuje: »Tako se obveže glava, tako roka in tako noga...«

*

Da, tako delajo Sokoli v Črmošnjicah in pojejo: »Svi će Sokolovi — za te život dati...«

Tone Zorko:

Moji pogledi na letošnjo „Gozdno šolo“

Sokolska gozdna šola v Mozirju

Že tretje leto so Sokoli župe Celje razpeli na primernem kraju šotore, kjer so prebili nekaj lepih počitniških dni v prosti naravi, na svežem zraku, daleč od vsakdanjih skrbi in tugob našega življenja. Po poročilih v časopisju, po živem pripovedovanju obisko-

valcev - gostov naših »gozdnih šol« in po navdušenju absolviranih tečajnikov teh taborenj je dalo slutiti, da smo dosegli v tej panogi sokolskega udejstvovanja zavidljive uspehe in da, upoštevajoč geslo »Le naprej, brez miru«, bomo stopali po teh poteh naprej. Vsekakor bomo intenzivno nadaljevali to delo, vendar mislim, da bo potreben tu nekaj popravek.

Pri vsakem delu postane nujnost težnja, da to delo, če ne takoj, postopoma zboljšamo do ideala popolnosti. Tako smo poizkusili tudi letošnje leto. Stopili smo korak naprej. S prvotnega enega taborenja smo upeljali tri. Prvo taborenje za deco obojega spola, drugo za člane in naraščajnike in za članice in naraščajnice kot tretje taborenje. No, pa vrstni red ni važen. Kar se namreč taborenja dece tiče mislim, da bo treba v bodoče to taborenje starostno prilagoditi zamisliv »Gozdne šole«. Kar se je letos tozadevno napravilo, bi nekako odgovarjalo tem zamisliv in bi bilo le tu pa tam kaj dodati ali spremeniti. Vsekakor, in mislim, da je to mnenje vseh, bi bilo greh odstopiti od taborenj dece, ki po zaslugi agilnih starejših sester v Celju, tako srečno tabori v taboru velikega sokolskega sožitja, ki ga edino more nuditi naša »Gozdna šola«.

Velikanski obrat pa smo letos napravili z ostalimi taborenji. »Gozdno šolo« smo preokrenili v prednjaški tečaj in ta celo z izpiti za društvene vodnike. Nastane sedaj vprašanje, kakšna razlika je med taborenji v smislu »Gozdne šole« in taborenjem v smislu prednjaškega tečaja. Ne oporekam, da prednjaški tečaji niso potrebni, nasprotno, veselje je pogledati nov kader izprašanih društvenih vodnikov, ali mislim, da »Gozdna šola« za te svrhe ni bila ustanovljena. »Gozdna šola« odklanja taborenje kot čisto telesno-vzgojno ustanovo, ker ona hoče, da se vzgojni, zlasti moralno in idejno-vzgojni vplivi potencirajo do najvišje možnosti. Zato nismo hoteli prirediti letovanj, kot cenениh letovišč z običajno zabavo, igro, sprehodi, kopanjem in lenuharjenjem. In da smo naša taborenja ločili že z naslovom od teh letovanj, smo imenovali naša taborenja »Gozdno šolo«.

Baš zaradi tega, ker traja v gozdni šoli vzgojni vpliv le pol do enega meseca, je potrebno, da je ta vpliv silen in da pusti v mladostnikovi duši take sledove, ki so odločilni za nadaljnjo njegovo duhovno orientacijo in rast.

Za idejno vodnico pri sestavljanju učnega programa »Gozdne šole« si moramo vzeti sklep delovnega zbora župnih načelnikov v Kaštel Sučurcu od 23. do 31. julija 1937, ki se glasi: »V cilju edinstvene sokolske vzgoje naj se sokolski vzgojitelji pripravljajo v skupnih tečajih. Sicer je v naših gozdnih šolah mogoče govoriti le o bodočih vzgojiteljih, vendar mislim, da velja tudi za te šole misel izražena v sklepu župnih načelnikov. Ta sklep odklanja gole prednjaške tečaje, kjer žal premnogokrat pripravljajo sicer dobre telovadce in sportne trenerje, morda tudi vrhunske telovadce,

skoro nikdar pa ne, ali vsaj v nezadostni meri sokolske vzgojitelje, ki bi dojeli v vso globino in širino našo sokolsko misel. Ne odklanjam tehničnost, a odklanjati jo moram kot tečaj z izpitom. Mislim, da je tak tečaj enostranski, katerega enostranost je poudarjena celo z izpitom. Izpit na koncu taborenja je zahteval od taborečih fiksno znanje (...o ti šolski čas presneti...) in je tečajnikom vzel vso iluzijo taborenja, ker so bili v »Vaditeljski šoli« in ne v »Gozdni«. Ideološka stran takega taborenja se je s tem potisnila popolnoma na stran in se vzela le — mimogrede. A kaj nam pomaga še tako tehnično izvežban prednjak, če se jutri, pojutrišnjem, v vrtnicu zgubi in se oklene nasprotne ideologije, ki ga je osvojila po naši krivdi, ker mu svoje nismo dovolj prepričevalno predočili.

Torej, odklanjam »Prosvetno taborenje«, kakor tudi odklanjam »Vaditeljsko šolo«, sem pa za »Gozdno šolo«, ki je skupek obojega. S tem bomo zadovoljni vsi, ker ne bomo vzgajali naše članstvo v prosvetarje ali prednjake, temveč v sokolske vzgojitelje. Mislim, da se razumemo!

O tečajnikih samih in o »izbiri« istih v društvih, pa drugič!

K. V.:

Naš novi delovni kroj

Končno smo dobili novi delovni kroj. Opis ste gotovo čitali. Podoben je kroju naših plašinskih polkov, samo da ima odprt ovrtnik. Barve je vojaške, zelenkasto-sive. Šajkača je iste barve in brez peresa; krasi jo samo sokolska značka.

Naš novi kroj imenujemo delovni kroj. S tem imenom povdarjamo našo nalogo: trdo, nesebično in neprekinjeno sokolsko delo, delo v Tyrševem duhu, delo za velike sokolske cilje.

Naš novi kroj je strogega in resnega izgleda. Strog, kakor je stroga disciplina, ki se ji prostovoljno in brezpogojno pokoravamo; resen, kakor je resen sedanji čas, ki nas sili k povečani pripravljenosti in čuječnosti.

Naš novi kroj je vojaški kroj. Sokolstvo je vojska na straži Jugoslovanstva in Slovanstva — vojska, ki jo vodi sokolski duh — vojska, ki veruje v sebe, v svoje cilje in v svojo zmago.

Ze slišim ugovor: naš slavnostni kroj s svojo rdečo srajco, z neštetimi gumbi in vrvicami in s peresom na šajkači je vendar lepši — pa še njegova tradicija!

Tradicija je lepa reč. Tudi drugi narodi imajo svoje živo pisane tradicionalne kroje: Angleži svojo kraljevsko gardo v rdečih suk-

---

Ostani in postani naročnik in čitatelj »Župnega vestnika«!

njah in visokih medvedjih kučmah, Francozi svojo republikansko gardo v rdečih hlačah in z belo perjanico, Italijani svoje bersaljere s širokimi klobuki in celo grmado petelinjih peres itd., toda poglejte vse te garde in te bersaljere, kako izgledajo. Resni časi ne poznajo tradicije in tudi nas tradicija ne sme motiti.

Vojska spada v vojaško obleko in sokolstvo hoče in mora biti danes vojska.

OBJAVE

IZ ŽUPNEGA NAČELNIŠTVA

Glasba k vajam br. Bana. Za vaje letošnje gozdne šole, ki smo jih objavili v 7. in 8. številki našega vestnika, je sestavil glasbeno spremljavo br. Radovan Gobec. Društva ki žele dobiti glasbo za te vaje, naj pišejo na župno načelništvo.

Zbor načelnikov in načelnic Sokolske župe Celje bo v nedeljo 17. decembra 1939 ob pol deveti uri zjutraj v Narodnem domu v Celju z dnevnim redom: Poročilo načelništva in poročevalcev, delovni program za l. 1940., razni predlogi, volitve načelništva in slučajnosti.

Na zboru mora biti zastopano vsako društvo (četa), ki deluje. Vabil in poročil pošljemo na vsako društvo po dva izvoda; za načelnika in načelnico. Po zboru se naj poročilo izroči društvenemu delegatu, ki bo zastopal društvo na župni skupščini, ko bo razpisana.

Imenik za članski in naraščajski strokovni odbor društev pošljite do 20. decembra župnemu načelništvu, 1 izvod pa svojemu okrožnemu načelništvu. Obrazec za izpolnitev pošljemo vsakemu društvu v dveh izvodih.

Zbor župnih načelnikov in načelnic bo 2. in 3. decembra 1939 v Beogradu, kjer bodo odobrili proste vaje za člane in naraščaj ter program Vsesokolskega zleta 1941 v Beogradu.

V Župnem vestniku se namerava prihodnje leto določiti prostor za naraščajske članke, ki jih bo objavljial sam naraščaj. V Splitu ima sokolski naraščaj svoje lastno glasilo.

I. poskusna vprašalna pola za sodelovanje na jubilejnem zletu 1940 v Celju je bila te dni razposlana vsem župam in društvom, da se lahko prilično dožene potreben prostor in sestavi celoten spored zletnih dnevov. Zlet je določen na 29. in 30. junij v Celju in ne na 13. junij, kakor je bilo zadnjič pomotoma objavljeno.

Proste vaje izidejo v začetku januarja 1940 za vse oddelke. Istotako tekmovalna snov za članstvo in naraščaj.

Malokalibrske puške bodo po izjavi saveznega poročevalca v kratkem gotove in jih bodo društva prejela takoj po izgotovitvi.

Plinske maske za pouk lahko prejmejo društva za svoj tečaj od župe in jih morajo vrniti po končanem tečaju. Plinske maske niso zaščitene proti strupenim plinom.

Prirajte do prejema prostih vaj tečaje za vaditelje po lanskem saveznem predpisu in v obrambnosti, da pripravljate brate, ki bodo polagali izpit za skrajšan kadrski rok. Zadevno knjigo mora imeti vsako društvo, ker brez nje ni mogoč tečaj in se tečajniki ne morejo seznaniti s snovjo, ki je potrebna pri izpitih. Naroča se pri Savezu za ceno 30 din. Naročilo se mora izvršiti s pošiljateljivo denarja.

Dolžnost vodnikov in vodnic je, da skrbijo za zdravniški pregled svojih telovadcev takoj ob pričetku telovadbe, ker pade vsaka odgovornost za zanemarjenje tega važnega predpisa na društvo.

Navodila društvom, ki začasno nimajo telovadnice

Prilike v svetu so primorale našo državo, da je podvzela izredne mere, da bi bila za primer potrebe pripravljena na vse. Vsak tak ukrep mora sokolstvo pravilno razumeti in upoštevati. Naša organizacija mora biti prva, da doprinese žrtve, ki bi bile potrebne v zvezi z obrambo naše domovine. Nekatere edinice v našem Savezu so že dale svoje prostore na razpolago potrebam narodne obrambe.

S tem v zvezi se opozarjajo bratska načelništva, da svojim pripadnikom, ki začasno nimajo telovadnice, posvetijo med tem časom vso pažnjo. Predvsem je treba skrbeti za povezanost pripadnikov z društvom, da se pripravljajo na bodoče delo.

V krajih, kjer ima društvo svojo lastno telovadnico, naj napoti svoje oddelke v telovadnico najbližjega društva, če je to mogoče. Če to zaradi pomanjkanja prostora ni mogoče, naj se skuša dobiti telovadnica, kadar je prosta ali vsaj, da se dobijo skromni prostori, kjer se lahko vršijo sestanki in predavanja.

Dokler vremenske prilike dovoljujejo, naj se uporabljajo letna telovadišča za redovne vaje, teke in sicer:

Za deco petje dečjih pesmic, pripovedovanja, male društvene igre (lutke itd.).

Za naraščaj in članstvo: Tehnično delo po knjigi SKJ »Potrebna znanja«: poznavanje zemlje, čitanje kart, stražarska služba, zaščita pred zračnimi napadi, pouk v streljanju, služba v zaledju naraščaja za primer vojne, samaritanska služba (za ženske kategorije).

Nadalje ob nedeljah redovne vaje, izleti v naravo in z določnimi nalogami v prirodi.

Bratje in sestre, ki nimate domov, nikar ne dovolite, da ostanejo pripadniki čez zimo brez zaposlitve in skupne vezi in da ne prenehajo z delom, ki ga ravno v sedanjem času lahko opravljajo. Zato na delo! Domovina nas kliče!

Številka zanimivosti in prosvetnih poročil za leto 1938/39

Društva naše župe niso baš redna v pošiljanju poročil o svojem prosvetnem udejstvovanju. Svojo dolžnost je v tem oziru izpolnilo pravočasno 19 društev, z majhno zamudo pa še tri društva. Nobenega poročila ni poslalo 15 edinic. Ostala društva in čete so poslala le nekatera poročila. Slika prosvetnega dela ni torej na podlagi zbirnega poročila popolnoma točna, vendar se ne more mnogo razlikovati od dejanskega stanja, ker manjkajo poročila prav onih edinic, katerih delovanje je minimalno.

V pretekli poslovni dobi je bilo v 29 edinicah 78 predavanj. Največ, t. j. 13 je bilo predavanj z naslovom »20 let Jugoslavije«. O sokolski misli je bilo 7 predavanj, o Češkoslovaški pa 6. V ostalem je seznam održanih predavanj zelo pester, vendar pa so skoro vsa predavanja iz sokolske ali nacionalne in patriotične stroke.

V 43 društvih je bilo v telovadnicah 140 govorov pred vrsto. Tako statistika. Vendar smo prepričani, da je bilo teh govorov mnogo več. Naši bratje vaditelji so skromni in tudi ne vedo, kako bi bilo mogoče vse njihovo delo utesniti v stolpice statistične pole.

Debatnih večerov je bilo 19. Tudi teh je bilo neorganiziranih, neoficialnih, toda za to morda še bolj koristnih, mnogo več.

Gledaliških predstav je bilo po statistiki 90, vendar lahko mirne duše prištejemo še vsaj deset predstav v onih društvih, ki niso poslala poročil. Največ gledaliških predstav je imelo sokolsko gledališče Trbovlje in sicer 12. Sledijo Štore - Teharje z 8 in Šoštanj s 7 predstavami, ki pa je imel od 19 v statistiki izkazanih lutkovnih predstav kar 12. Svečanih proslav je bilo 65.

Idejne tečaje za novo članstvo je priredilo šest društev in sicer Bizeljsko, Celje - matica, Krško, Radeče, Trbovlje in Zalec.

Zbor društvenih in četnih prosvetarjev

V nedeljo 19. novembra se je zbralo v Celju 26 prosvetarjev naših župnih edinic. Trije bratje so se opravičili. Zakaj so ostali izostali, ne vemo. Zastopano je bilo tudi župno starešinstvo po bratu Čepinu in župno načelninstvo po bratu Grobelniku. SPO je pozdravil zbor brzojavno. Po uvodnih pozdravih je župni prosvetar podal izčrpen referat o današnji dobi in nalogah sokolstva, ki nam jih razmere nalagajo. Izgleda, kakor da so v krizi prav one ideje, ki so temelj našega pokreta. Vendar Sokoli ne ocenjujemo dogodkov z dnevnim merilom. Zavedajoč se nujne razvojne poti, nam je naša zgodovina nacionalnega preporeka kakor tudi svetla sokolska tradicija najboljši kašipot v tej kaotični dobi. Zato smo in ostanemo optimisti. Iz tega optimizma pa ne sledi neaktivni fatalizem, pač

pa stroga zapoved kar najbolj napornega dela, dela za idejo. Osebnost moramo biti pripravljene na največje žrtve, da končno popolnoma zmaga naša človečanska slovanska in jugoslovanska misel.

Sledilo je poročilo o Petrovi petletnici v naši župi, ki ga je podal župni referent za SPP brat Zorko Tone. V dveh letih, ki so še pred nami, moramo izvršiti vse načrtane naloge. Nekaj podatkov iz tega poročila objavljamo na drugem mestu.

Sledila je razprava o letnem poročilu ZPO, nakar je zbor prosvetarjev izvolil kandidata za župnega prosvetarja za župno skupščino. Zbor prosvetarjev bo župni skupščini predložil kandidaturu br. Draga Pahorja.

Pri razpravi o programu prosvetnega dela v novem poslovnem letu je bilo iznešenih mnogo predlogov in pobud, ki pa bodo postale dejstvo le ob tesnem sodelovanju vseh okrožnih, društvenih in četnih prosvetarjev z župnim prosvetnim odborom. Sklepi zbora prosvetarjev bodo predloženi v odobritev župni skupščini.

SOKOLSKA PETROVA PETLETNICA

Osebnostne zaobljube je uvedlo tudi sokolsko društvo v Hrastniku. Dosedaj se je pisмено zaobljubilo povprečno 50% članstva, ves naraščaj in vsa sokolska deca. Članstvo se je zaobljubilo izvršiti razna dela, kot sajenje dreves, prostovoljen kuluk, izredne darove v denarju in materialu, ojačeno delovanje na sokolskem polju, treznosti itd. Naraščaj in deca pa je obljubila: prostovoljno delo v Sokolskem domu, darove, prodajo kart, razglednic itd. nabavo krojev itd.

Zlasti v vrstah sokolske dece se je opazila živa volja za izvršenje obljube in je večina že izvršila obljubo. Tudi naraščaj in članstvo vestno dela na izvršenju svojih obljub.

Po vzorcu mostarske sokolske župe bodo vsi tisti, ki so izvršili v celoti to obljubo, smeli nositi poseben znak, kot ga je uvedla imenovana župa.

Zopet osebnostne zaobljube! Sokolsko društvo Trbovlje je na svojem rednem občnem zboru sprejelo sklep, da je v svrhu izvršitve načrta SPP sprejetega ob začetku petletke vsak član dolžan podpisati osebno zaobljubo. Navedenih je več različnih obvez, pa je članstvu na prosto dano, da si vsaj eno sam izbere.

V sarajevski župi je sprejelo od 70 edinic obvezo za SPP 67 edinic. Povprečno je izvršenega doslej 81% vsega dela. Očitno je, da bo sarajevska župa, ki je dala pobudo za SPP presegla svoje obveze

5 cest je bilo v načrtih SPP v sarajevski župi. Sokoli pa so napravili kar 11 cest. Tudi je bila nameravana regulacija potoka, pa je bilo izvršenih 5 takih del.

Statistika del SPP celjske Sokolske župe za leto 1938/39

Izvršenega je nad 50% del v treh letih SPP.

	Projektirano	Izgotovljeno	V delu	Ni pristopilo k Izvedbi
Domovi, telovadnice, izpopolnitev domov ali nova stavba	30	9	10	11
Stavbišče za dom	6	4	1	1
Fond za dom	4		3	1
Spomeniki ali spominske plošče	5	2	1	2
Prapori	11	6	3	2
Letno telovadišče	10	3	1	6
Ureditev letnega telovadišča	2	1		1
Gledališki odri	8	4	2	2
Nabava krojev	19	6	4	9
Pomnožitev članstva	22	statistično nemogoče precizirati		
Obdržali članstvo	2			
Pevski zbor ali orkester	3	2		1
Knjižnice ustanovitev ali izpopolnitev	9	3	3	3
Organiziranje ali izpopolnitev vaditeljskega zbora	11		6	5
Razširjenje tiska	4		4	
Ustanovitev social. fonda	4	2	1	1
Izpopolnitev ali nabava telovadnega orodja	9	2	4	3
Sanacija dolgov	10	1	7	2
Razno (parketna tla, centralna kurjava, klavir, ograje telovadišč itd.)		53 del, ki so večinoma izvršena!		

Manjkajo pa poročila 14 društev, ki niso všteta v statistiko.

Manj javnih nastopov! Zaradi samega ustvarjanja lepote za oko smo marsikaj zanemarili. Stalno smo samo prirejali, a nismo imeli časa vzgajati. — (F. Truka, Sokolsky vėstnik, Praha.)

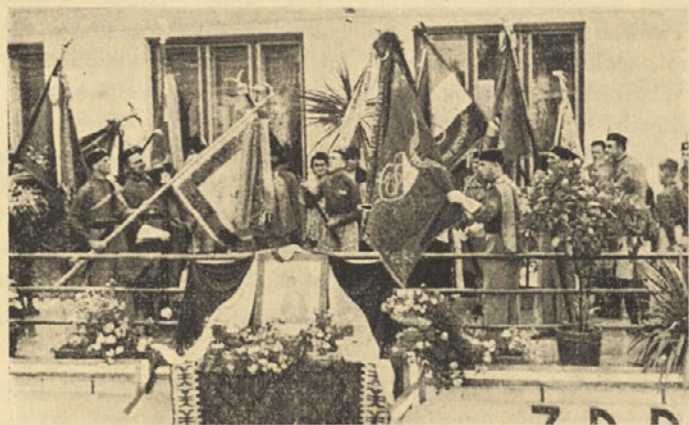

SOKOLSKI TISK

Teden sokolskega tiska

V dneh od 10. do 17. decembra bodo vse edinice priredile teden sokolskega tiska. V tem tednu naj ne-le prosvetarji, temveč vsi društveni činitelji posvetijo posebno skrb sokolskemu tisku. S predavanji, govori pred vrsto, razstavami in na vse mogoče načine bomo propagirali za naš tisk, brez katerega si sokolstva sploh ne moremo zamisliti. Naši bratje in sestre kažejo vedno dovolj razumevanja in požrtvovalnosti, ko je treba doprinesiti žrtve za razvoj naše stvari. Posebno širokogrudni so naši pripadniki, ko si društva grade svoje domove. Razmeroma prav velike zneske žrtvujejo naši bratje in sestre za krajevne sokolske potrebe. Vendar pa nam ne zadostujejo močno zidani Sokolski domovi. Potreben nam je tudi močan, neporušljiv duhovni dom, idejni krov, da bo vsakemu našemu bratu in sestri lepo pri duši v okrilju naše sokolske misli, da nas ta poveže v trdno, nerazdružno celoto. To delo pa more opraviti predvsem naš tisk. Zato posvetimo tudi temu potrebno skrb. Vsi vi bratje in sestre, ki ste vzdali mnogo svojega zaslužka in marsikateri svoj žulj v temelje naših Sokolskih domov, postanite tudi graditelji naše idejne, duhovne zgradbe. Postanite naročniki in čitatelji sokolskih listov! Ta žrtev niti ne bo zdaleka tako velika, kot ona, ki ste jo že doprinesli.

»Župni vestnik«, o katerem smo pisali že v zadnji številki, zaključuje deveti letnik z geslom »V desetem letu tisoč naročnikov!«

Otvoritev doma in razvitje naraščajskega prapora v Žalcu, 6. avgusta 1939

Vabimo vse zveste naročnike in čitatelje, da se v teku decembra potrudijo, da se to geslo uresniči.

Prav tako toplo pa priporočamo, da se zavzamete tudi za druge sokolske časopise, predvsem za »Sokolski glasnik«, službeno glasilo našega saveza, ki je prav v zadnjem letu, polnem napadov in krivičnih očitkov na sokolstvo, naš najboljši branilec, odločen borec za čisto resnico in za pravico.

Prav tako zanimiva je naša sokolska revija »Soko«, brez katere bi ne mogel izhajati noben naš načelnik in noben prosvetar.

Da se je v širokih plasteh naših pripadnikov posebno priljubila »Sokolska volja«, ki prinaša poročila o delu vseh naših edinic, je že znano. Ta naš tednik je tako poljudno pisan in urejevan, da se priporoča kar sam.

Prav današnji čas zahteva od nas, da se idejno poglobimo in utrdimo. Zato pa — širimo naš tisk! Na delo!

Obrambeno vaspitanje sokolskih žena

SSKJ je izdal v prevodu Olge Skovranove brošuro »Obrambeno vaspitanje sokolskih žena«, ki jo je spisala v češčini Marija Provoznikova, načelnica ČOS. Avtorica je pregledno porazdelila snov brošure v štiri poglavja in sicer:

1. Obrambne naloge sokolskih žen.
2. Sredstva obrambne vzgoje sokolskih žen.
3. Organizacija obrambnega udejstvovanja sokolskih žen.
4. Časovna razdelitev obrambne vzgoje sokolskih žen.

Med najvažnejše obrambne naloge žene Sokolice prišteva pisateljica skrb za mladino in nego bolnikov. Za tem prihaja v poštev aktivno sodelovanje pri obrambi proti zračnim napadom in končno tudi nadomeščanje moških delovnih sil pri raznih neobhodno potrebnih poklicih.

Kot sredstva obrambne vzgoje so v brošuri omenjeni: vzgled, redna telovadba, bivanje in zaposlitev v prosti naravi, tečaji in delo v društvu. V ostalih dveh poglavjih je nanizanih dokaj praktičnih nasvetov, kako pritegniti in izobraziti žene Sokolice za obrambno delo.

Ker je omenjena brošura baš za današnje čase zelo aktualna ter je snov v njej podana nad vse praktično in izčrpno, jo bodo ženski odseki v naših društvih gotovo z veseljem in pridom uporabljali.

Ne toži, ne vzdihuj! Črpaj svojo moč iz svoje zavesti, ki ti kaže ravno smer v delo in napredek.

RAZNO

Vztrajnost. Načelnik društva Praha-Jinonice br. Karel Kubik je zavzemal mesto načelnika 33 let, t. j. od leta 1906. Sedaj je starešina društva.

V telovadnico zbor! Celjski Sokoli so sprejeli na svojem letošnjem občnem zboru sledeči sklep: »Vsi člani do 50. leta starosti in krojaši brez ozira na starost so brez izjeme dolžni udeležiti se redovnih vaj, na katere jih pozove načelnštvo v večjih skupinah.« Enak sklep je sprejela tudi skupščina trboveljskega Sokola. Prav bi bilo, ko bi temu vzgledu sledila tudi druga društva.

Jugoslovenski list bo pričel izhajati za našo manjšino na Madžarskem.

»In tujina se diči z deli njihovih rok«. V Trstu so priredili razstavo reški umetniki - slikarji, med drugimi tudi Karel Ostrogovič, Marija Arnold, Miranda Rajčić in Ladislav Gauš. Naša kri, ki se izgublja v tujem morju.

Rekord. V župi Niš je bil neki naš brat v poldrugem letu štirikrat premeščen »po službeni potrebi«. Rezultat teh premeščenj so bile štiri nove sokolske čete.

»Smešna in sramotna imena«. V Italiji ne morejo naši rojaki svojim otrokom prosto izbrati krstnih imen. Po zakonu, ki zabranjuje smešna in sramotna imena, postopajo tudi proti onim staršem, ki bi radi dali svojim otrokom naše ime. »Med smešna in sramotna imena moremo prištevati izvestna fantastična imena, ki so jih iznašli romanopisci, često tujega, francoskega ali ruskega zvoka, in izvestna balkanska imena.« Tako piše tržaški »Piccolo«.

28,6% Slovanov v Nemčiji. Po zasedbi Poljske ima Nemčija pri 105 milijonih prebivalcev 29 milijonov Slovanov, t. j. 28,6% vsega prebivalstva. Mar je krenila Nemčija na pot Avstrije?

Jež in lisica. Prav po znani basni se ravnaajo Nemci v »svoobodni« Slovaški. Med drugim so v bratislavskem mestnem svetu iznesli predlog, da se vzame vsem meščanom češkega in židovskega porekla domovinsko pravico.

»Nad Tatrou sa bliska...« Francoski »Journal« je poročal, da je slovaški polk v Žilini, ki bi moral na Poljsko v borbo ob strani Nemcem, pred odhodom demonstrativno zapel češkoslovaško himno.

Orožje lahko kupimo, narod se more v kratkem času prilično izvežbati, lahko ga tudi navdušimo, a telesnih borbenih svojstev mu ne moremo dati na hitro roko, ker more le dolgoletno delo roditi odlične uspehe. — (Dr. M. Tyrš.)

Častniki so polk odpeljali nazaj v vojašnico. Nemci so hoteli častnike postaviti pred vojno sodišče, kar pa je uspelo slovaški vladi preprečiti.

Dve — svobodi. V »svobodni« Slovaški so pometali iz javnih knjižnic mnogo knjig najboljših slovaških pesnikov in pisateljev. Ista usoda je zadela dela dr. E. Beneša, Hodže, Stefanika in drugih učenjakov. V seznamu knjig, ki jih Angleži priporočajo svojim vojakom pa je tudi — Hitlerjeva knjiga »Mein Kampf«.

»**Sokolom iz hvaležnosti in občudovanja**«. Tako se glasi posvetilo brošure o X. vsesokolskem zletu, ki jo je izdal belgijski list »Der Turner«.

Še »**veleizdajalci**«. Slovaškemu poslaniku v Varšavi je sledil slovaški poslanik v Londonu. Tudi on je poslal angleški vladi pismo, kjer protestira proti »svobodi« sedanje Slovaške. Med »veleizdajalce« jo je potegnil tudi vrhovni poveljnik slovaškega letalstva polkovnik Ambruš in bivši češkoslovaški ministrski predsednik dr. Hodža. Prepričani smo, da je ogromna večina slovaškega naroda na strani teh »veleizdajalcev«.

Prepozno? Dnevno časopisje je poročalo, da so se v Parizu medsebojno obiskali predstavniki poljske in češkoslovaške vlade. »Slovenec« je to vest objavil pod naslovom »Prepozno...« Priznavamo: res je prepozno, a prepozno ne bo nikoli. Vsaj tako dolgo ne, dokler bo resničen Prešernov verz »Največ sveta otrokom sliši Slave!«

Narodnoobrambno delo je najsvetejša sokolska dolžnost. —
(Iz resolucije izredne skupščine z dne 1. X. 1939.)

*

Na svetu sta le dve sili: bajoneti in ideje. Toda končno so ideje silnejše nego vsi bajoneti. — (Napoleon.)

